

HYSJ-AVSLØRINGENE

Nestleder i Stortingets kontrollkomité sto på overvåkingsens Stasi-liste

VISSTE IKKE: Uvitende om at han står på Overvåkingspolitets omtalte Stasi-liste, har Gunnar Skaug vært en aktiv utspører under Stortingets hysj-høringer. Arkivfoto: HANS ARNE VEDLOG

AP-TOPP BLE ETTERFORSKET

Overvåkingstjenestens Stasi-liste inneholder politisk sprengstoff: Ap-politikeren og nestlederen i Stortingets kontrollkomité, Gunnar Skaug, var sammen med

Berge Furre blant de sentrale personer overvåkerne ønsket sjekket i Stasi-arkivene. Det samme er Senterparti-veteranen Bjørn Unneberg.

Av HARALD STANGHELLE

Dette fikk Dagbladet bekreftet i går kveld, og er opplysninger som gjør hele Furre-saken og striden om påtalemyndigheten ble presset til å stoppe etterforskningen, enda mer betent. Statsminister Thorbjørn Jagland fikk ifølge sentrale kilder vite innholdet av den celebre navnelista seint lørdag 15. desember, etter at den var brakt med kurer fra Overvåkings-sentralen til justisminister Anne Holt samme dag. Et døgn seinere var etterforskningen mot de ni stoppet.

«Tyske kilder»

Bakgrunnen for stoppordren er omstridt, og ifølge flere Dagblad-kilder viser det seg at Stasi-lista inneholder mer politisk sprengstoff: Arbeiderpartiets fraksjonsleder i Stortingets kontrollkomité, Gunnar Skaug, var også i overvåkingspolitets søkelys. De ni navnene var ifølge statsministerens redegjørelse «ikke tilfeldige valgte, men uttrykk for en prioritert og en såkalt «Confidential Contact».

For oppbyggingen av de enorme Stasi-arkivene gjør det nødvendig å oppgi navn og ikke for eksempel emner eller land dersom det skal være mulig å finne noe. Og overvåkingstjenesten sendte de mest celebre navn fra sitt eget arkiv:

Ap-politikeren Gunnar Skaug ble etter det Dagbladet kjenner til rapportert av såkalte «tyske kilder» til norsk overvåkingspoliti for mange år siden. Under et besøk tidlig på 70-tallet skulle han ha vært utsatt for et værvingsforsøk av en Stasi-agent, men ifølge den tyske kilden tydet mye på at Skaug avviste værvingsforsøket. Skaugs navn ble imidlertid rapportert og har siden blitt funnet seg i arkivene.

De fleste av opplysningene overvåkingstjenesten hadde samlet om Senterparti-veteranen Bjørn Unneberg, ble etter det Dagbladet erfarer makulert allerede i 1987, men av det som ble igjen, er opplysninger fra etterretningsskilder om at Unneberg ble betegnet som en såkalt «Confidential Contact».

Ingen ytterligere opplysninger er bekreftet, og Dagbladets kilder understreker at disse mildt sagt sparsomme opplysningene på ingen måte betyr at det er foregått noe ulovlig eller kritikkverdig. Det samme er understreket fra Per N. Hagen, leder av Stortingets eget kontrollutvalg, som også kjenner navnene.

Ifølge Dagbladets kilder er det imidlertid koblingen mellom tre så sentrale navn og tyske etterretningsarkiver som ligger bak når overvåkingssjef Hans Olav Østgaard under høringen i Stortinget påberopte seg overvåkingslaglige grunner til å sluttføre etterforskningen av Berge Furre og de åtte andre.

Politisk press?

Det ble det ingen mulighet til. Søndag 15. desember i fjor ble assisterende riksadvokat Tor-Aksel Busch innkalt til et møte med Justisdepartementets toppladde. Samme dag ble det på et møte mellom Busch og Qvigstad avgjort at etterforskningen skulle stoppe. Det er dyp og grunnleggende

uenighet om dette skjedde etter politisk press. Stasi-listas politiske tilnærning

gjør neppe opposisjonens appetitt på å komme til bunns i saken mindre.

Ni navn på lista

28. november 1995 sendte politiets overvåkingstjeneste ei liste på ni navn til tyske myndigheter, og ba tyskerne om å undersøke om noen av de ni nordmennene står oppført som kontakter for den en gang så mektige østtyske etterretningsorganisasjonen Stasi.

Berge Fures navn sto på lista, og det vakte enorm oppsikt da Stortingets eget kontrollutvalg 13. desember i fjor bekreftet at Berge Furre, medlem av Lund-kommisjonen, sto på lista.

Tre dager etterpå gikk tidligere justisminister Grete Faremo og overvåkingssjef Hans Olav Østgaard av. Like etterpå måtte også ekspedisjonssjef Berit Fosheim forlate sin stilling. Samtidig opplys-

te statsminister Thorbjørn Jagland i Stortinget at undersøkelser om de ni nordmennene var «oppført, og alle norske anmodninger overfor tyske myndigheter ... er trukket tilbake med øyeblikkelig virkning». Det ble i statsministerens redegjørelse understreket at dette helt og fullt var påtalemyndighetens ansvar, og at det er «en lang og sikker tradisjon for at vurderinger av denne art ik-

ke skal styres av politiske myndigheter». Forrige lørdag ble det kjent at førstestatsadvokat Lasse Qvigstad i et brev til Riksadvokaten hevdet at påtalemyndigheten ble presset til å innstille etterforskningen av hele Stasi-lista. Søndag avviste assisterende riksadvokat Tor-Aksel Busch førstestatsadvokatens framstilling.